

FOU

FORSKNING & UTVECKLING

ÅRSRAPPORT 2019

För socialt hållbara landsbygder

Att göra och tillgängliggöra lokalproducerad forskning

MICHAELA ERICSSON

CAMPUS
VÄSTERVIK

Produktion och utgivning:
Campus Västervik FoU

© Författare och Campus Västervik
Östersjövägen 8
593 32 Västervik
Telefon: 0490-25 40 90
www.campusvastervik.se

Tryck: Grafiskt Tryck, Oskarshamn 2019

För socialt hållbara landsbygder

Att göra och tillgängliggöra lokalproducerad forskning

MICHAELA ERICSSON

Innehåll

FÖRORD.....	1
OM CAMPUS VÄSTERVIKS FORSKNING- OCH UTVECKLINGSMILJÖ.....	3
ATT VARA HÅLLBAR	4
Två modeller av hållbar utveckling.....	5
Social hållbarhet – definition	5
AVSLUTADE FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSPROJEKT	7
Jämställd ingenjörskrytering.....	7
Lärandesamtal i förskolan – ett perspektiv på förskolepedagogers lärande i arbete.....	7
Att tillgängliggöra forskning – Fyrorna	7
Att vara i sitt livs form.....	8
Medvetandegöra normer och integrera jämställdhet inom högre utbildning.....	8
Kommunikation för hållbar energianvändning i bostäder.....	8
HÖJDPUNKTER FRÅN ÅRET SOM GÅTT – I BILD.....	10
FRAMTIDEN	12
REFERENSER	13

Förord

Så har de kommit, våra första egna forskningsrapporter, tryckta i rosaskimrande toner, innehållandes ny lokalproducerad forskning och kunskap. Under året som gått har Campus Västervik FoU hunnit att släppa sex olika typer av FoU-rapporter, vi har introducerat tre nya medarbetare och ingått i ett stort länsövergripande samverkansprojekt i syfte att tillgängliggöra högre utbildning och forskning i landsbygdskommuner, det heter Campus i Småland 2030 och är ett projekt där Campus Hultsfred, Campus Vimmerby och Campus Västervik samverkar för att stärka kunskaps- och kompetensförsörjningen i regionen. Våra tre nya medarbetare är: Emma Sorbring som är professor i barn- och ungdomsvetenskap och som arbetar hos oss som vetenskaplig ledare, Klara Björkum anställd som forsknings- och utvecklingskoordinator för att koordinera just arbetet mellan de kommunerna gällande forskningsfrågor samt Daniel Holm som är projektledare i ett forsknings- och utvecklingsprojekt om Barn och unga i ekonomisk utsatthet.

Vi har anordnat en hel del aktiviteter i vårt arbete med att tillgängliggöra forskning. Exempel på detta är en presentation av projektet ”Jämställd ingenjörskrytering” och en utbildning i jämställdhetsintegrering på Teknikcollege Östra Smålands temadag. Vi var värdar för Nationellt socialpedagogiskt nätverk, ett nätverk som träffas en gång om året ute i landet och ett tillfälle per år på Högskolan Väst. Syftet med nätverket är att utveckla och fördjupa samarbetet mellan forskare, lärare och yrkesverksamma som på olika sätt tar sin utgångspunkt i ett socialpedagogiskt tänkande och förhållningssätt. Vi var en del av Forskarfredag, vilket är Sveriges mest spridda vetenskapsfestival med aktiviteter över hela Sverige den sista fredagen och lördagen i september. Vi engagerade oss i Musikhjälpen 2018, för allas rätt att funka olika. Vi anordnade en seminarieserie under temat ”Organisatoriska mellanrum” och bjöd in till sju olika seminarier för att belysa utmaningen i det som uppstår när en persons, grups eller organisations ansvar, befogenheter, ambitioner, kompetens, information, etcetera tar slut, utan att någon annan person, grupp eller organisation tar vid. Vi har genomfört ett projekt tillsammans med två fjärdeklassare för att prata, reflektera och göra samhällsvetenskaplig forskning tillsammans. Vi har även varit i Norrköping och på Forsa Symposium där vi tillsammans med försörjningsstödsverksamheten i Västerviks kommun presenterade det pågående forskningsprojektet om barn och unga i ekonomisk utsatthet. För att dessa aktiviteter ens ska kunna bli av arbetar vi aktivt med att informera om FoU:s verksamhet samt lyssnar in verksamheters behov i de tre kommunerna Västervik, Vimmerby och Hultsfred. Detta för att just tillgängliggöra, exemplifiera och göra forskning nära, begriplig och utifrån lokala behov.

Vi har också varit på en del konferenser och seminarier för att inhämta kunskap och bevaka omvärlden. Bland annat har vi varit på ”Social Innovation Summit” som är Nordens största mötesplats för människor som i sitt arbete, i sitt uppdrag eller på sin fritid utvecklar samhället tillsammans med andra. Vi var även på FoU Valfärds dialogmöte. FoU Valfärd är en förening i syfte att stimulera FoU-enheternas utveckling och underlätta för dem att få kontakt och ut-

byta erfarenheter sinsemellan. På Jönköping University deltog vi i en samverkansdag för att utveckla samverkan kring forskning och högre utbildning.

Alla dessa aktiviteter har sammantaget bidragit till att vi har skapat nya samarbeten, jämfört med ett år sedan samarbetar vi idag med fler lärosäten och har fler forskare kopplade till oss. Det är givetvis inte antalet som är det viktiga utan huruvida samarbetena utvecklar och tillför kompetens och kunskap till vår del av Sverige. Idag har vi till och med kommit dit att lärosäten hör av sig till oss för att erbjuda sin kompetens för att de vill vara med och utveckla landsbygder.

Vi har också skapat oss erfarenheter och kunskap i hur viktigt det är att tillgängliggöra forskning, både den vi är med och skapar men också forskning som fenomen. För att medborgarna, de som lever, bor och verkar här, ska kunna förstå att nyttan med forskning kräver ett aktivt arbete med att just sprida, medvetandegöra och tillgängliggöra forskning. Detta har vi verkligen fått testa på under året som gått.

Michaela Ericsson

Strateg - forskning, utveckling, utbildning, Campus Västervik FoU

Om Campus Västerviks forsknings- och utvecklingsmiljö

I forsknings- och utvecklingsmiljön på Campus Västervik arbetar vi med att öka kunskapen om – och intresset för – forskning och hållbarhet i landsbygdskommunen Västervik som ligger långt från universitet och högskola. Vi arbetar för att offentlig verksamhet och företag i Västerviks kommun ska vara socialt hållbara och attraktiva arbetsgivare med möjlighet att utvecklas efter de behov som finns i vårt samhälle – med omvärlden som närmaste granne. Vi arbetar också för att kommunmedborgarna ska ha livsförutsättningar för att bo, leva och verka just här i Västervik.

Vi tar oss an de forskningsprojekt, uppdrag och aktiviteter som kan härledas till Agenda 2030 med sina 17 globala mål för en hållbar utveckling och som bidrar till samhällelig och social förändring, lärande, mobilisering, inkludering och/eller social delaktighet. Helt enkelt, det som bidrar till social hållbarhet. Vårt särskilda fokus och den kontext vi kopplar hållbar utveckling och social hållbarhet till är landsbygden. Detta eftersom vi är övertygade om att de som bor, lever och verkar här ska kunna fortsätta att utvecklas och då är praktisk forskning en del i hur kunskap kan mobiliseras och produceras genom forskning tillsammans med användare så som personal/ patienter/ medborgare/ klienter/ brukare. Detta forskningsperspektiv har en stor möjlighet att ge samhällseffekter i själva forskningsprocessen eftersom handlingsplaner, delaktighet och egenmaktsprocesser är centrala.

Hur arbetar vi med utmaningarna social hållbarhet, att vara en attraktiv arbetsgivare och utveckling efter lokala behov?

FORSKNING- OCH UTVECKLINGSPROJEKT

Vi skapar lokalproducerad forskning genom forsknings- och utvecklingsprojekt. Att göra lokalproducerad forskning betyder att behoven kommer från verksamheter och företag i Västerviksregionen.

Campus Västervik FoU skapar sedan förutsättningar på hemmaplan och ser till så att forskare och andra resurser finns på plats här. På så sätt behöver inte verksamheter och företag resa speciellt långt, det är lokalproducerad forskning!

Vi arbetar utifrån en praktisk forskningmodell där kunskapsmobilisering står i fokus.

Hur ökar vi kunskapen om, och intresset för, forsknings och innovation i landsbygdskommunen Västervik?

INNOTEKET

Innoteket är vårt forskningslabb, här pågår samhällsvetenskapliga laborationer, workshops och föreläsningar. Går du i grundskolan, jobbar i ett företag eller offentlig verksamhet och vill delta i ett forskningslabb finns alla möjligheter till det, hör av dig!

”Kunskap uppstår i dialog med andra”

Att vara hållbar

Campus Västervik har som mål att hela tiden ha tio FoU-projekt pågående. Hur vet vi om vi når detta mål? Innan vi börjar räkna antal så behöver vi definiera vad ett FoU-projekt är för något, och så här ser vi på saken:

FoU, forskning och utveckling, bygger på en kunskapssyn, där användbar kunskap uppstår i dialog med andra, där den egna erfarenhetsbaserade kunskapen får tydliggöras genom reflexion och där akademisk kunskap får prövas i det egna arbetet. FoU måste därför ligga nära verksamheten, vara lokal.

För Campus Västervik FoU står FoU för:

- dialog, mötesplats, reflektion
- praktknära och samverkan
- kunskapsmobilisering

När ett projekt betecknas som ett FoU-projekt på Campus Västervik FoU är/har det:

- samhälls- och eller utvecklingsrelevans sprungen utifrån lokala behov,
- kopplingar till Agenda 2030 och är
- praktknära där kunskapsmobilisering står i fokus.

Genom att definiera vad ett FoU-projekt är och genom att följa och uppfylla kriterierna för detta anser vi oss vara hållbara och bedriva hållbar forskning och utveckling, det vill säga utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter. De FoU-projekt som vi driver handlar inte om hållbarhet i allmänhet utan om social hållbarhet i synnerhet. Vad betyder då allt detta?

Så här definieras enligt KTH (2019) hållbar utveckling:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.”

Ett sätt att göra begreppet mer konkret är att definiera det i termer av olika dimensioner eller kategorier av fenomen, resurser och processer, exempelvis genom att tala om ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Ett vanligt sätt att beskriva hur dessa olika dimensioner hänger ihop är genom ett diagram där de tre dimensionerna överlappar varandra. Denna modell förmedlar en bild av hållbar utveckling där samtliga tre dimensioner ges lika tyngd och värde. Ett alternativt sätt att beskriva hållbar utveckling är i form av en hierarki där ekologisk hållbarhet tillskrivs fundamental vikt och ses som en förutsättning för såväl social som ekonomisk hållbarhet. Även dessa två dimensioner karaktäriseras av ett beroendeförhållande, där den sociala hållbarheten ligger till grund för att en ekonomisk hållbarhet ska vara möjlig (KTH, 2019).

Två modeller av hållbar utveckling

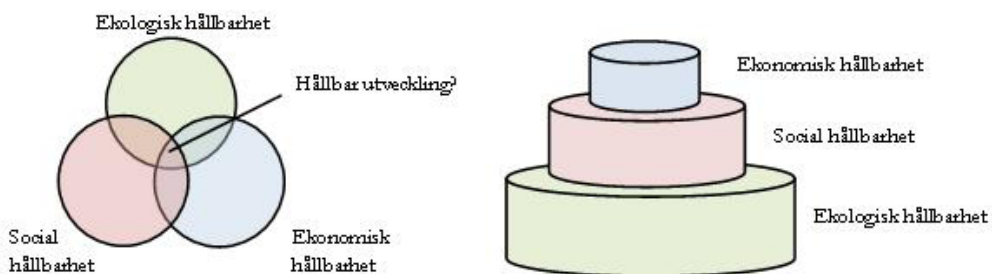

Bild: KTH, 2019

Dessa modeller berättar dock inget om vad de olika dimensionerna förstås innehålla. Inte heller säger de något om huruvida relationerna – kontaktytorna – mellan de olika dimensionerna anses präglas av synergier eller konflikter. I många fall där hållbarhetens innehåll och dess inbördes relationer definierats beskrivs detta ofta i generella ordalag. I nedan stycken vill vi beskriva hur Campus Västervik FoU arbetar med att förstå innehållet i dimensionen av social hållbarhet och hur detta sedan leder till lokalproducerad forskning.

Social hållbarhet – definition

Den sociala hållbarhetsdimensionen handlar till stor del om välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov. Vissa av dessa kan *kvantifieras* och andra är mer *kvalitativa*. Båda delar samspelar för att tillsammans spänna över den sociala dimensionen av hållbarhet. Vad det innebär i praktiken varierar dock beroende på vilken kontext man befinner sig i.

Kommuner och regioner ansvarar exempelvis för att arbeta trygghetsfrämjande och tillitshöjande samt skapa förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla. En kommun måste exempelvis se till att det finns barnomsorg och omsorg för äldre, de ska planera för att bygga bostäder, se till att det finns hälso- och miljöskydd och de ska se till att det finns rent vatten och någonstans att slänga sopor. Sverige har 290 kommuner och alla dessa ser väldigt olika ut, från Stockholms kommun som har 900 000 invånare till Bjurholm där det bor 2500 (SKL, 2019). Kommuner ser olika ut, både sett till antal invånare men också geografisk placering och infrastruktur. Det finns lokala förutsättningar som påverkar hur en kommun ska planera, genomföra och utveckla sina ansvarsområden för att bidra till ett bra vardagsliv för alla kommuninvånare. Ett exempel på detta är Västervik Miljö och Energi AB, ett kommunägt bolag som har som mål att just ”bidra till en enklare vardag”. De ville med hjälp av ett forskning- och utvecklingsprojekt ta reda på hur de kan kommunicera med hushållen om en hållbar energianvändning, med fokus på samhälls- och beteendevetenskaplig forskning för att ta reda på mer om *huret*, hur när de sina kunder och hushåll, hur när de alla.

Social hållbarhet kan upplevas som svårt att definiera och det finns inte heller någon allmän definition av begreppet. Den sociala hållbarheten handlar dock om att *skapa ett samhälle där alla individer får sina rättigheter respekterade*. Oavsett behov och förutsättningar ska alla ges lika möjlighet till en livsmiljö där de kan utvecklas, tillgodogöra sig kunskap och ha förutsättningar för en god hälsa. Exempelvis så visade studien att det svåra inte alltid var att nå ut utan att få hushållen, den enskilda människan, att ta till sig informationen. Vad detta beror på har säkert andra förklaringar än för exempelvis trettio år sedan, innan smartphonens intåg i hushållen. Vad social hållbarhet är eller hur det kan förstås beror alltså på kontexten, det är skillnad på att nå ut till 900 000 kommuninvånare och 2500, det är skillnad på en kommun som har närhet till olika kommunikationer, så som tåg, buss och flyg och de som har flera mil att åka innan de ser nästa hus. Vi vill att individer i landsbygdskommun Västervik ska kunna **bo, leva och verka** här, och samtidigt få sina rättigheter respekterade – det är social hållbarhet!

Avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt

Nedan presenteras de FoU-projekt som avslutats under höstterminen 2018 och vårterminen 2019. På vår hemsida kan du läsa rapporterna i sin helhet.

Jämställd ingenjörskrytering

Ett projekt med fokus på att skapa nya samarbeten och kunskap

Projektet Jämställd Ingenjörskrytering (JiR) har arbetat med att medvetandegöra och förklara könsbundna studieval inom ingenjörsutbildningen. Arbetet har syftat till att jobba med framför allt privata företag, personalen på Campus Västervik och blivande studenter för att utveckla och forma den maskiningenjörsutbildning som skulle starta på Campus Västervik under hösten 2018. Detta för att den på ett optimalt sätt skulle passa både kvinnor och män, och locka dem till yrken inom industrin (med fokus på kvinnor).

Fokus i projektet har varit att koppla samman den kunskap som finns och de organisationer som arbetar med problemen ihop med Campus Västervik och företag inom tillverkande industrin i Västervik-regionen. Jämställd ingenjörskrytering är ett projekt som handlat om att ta tillvara på den kunskap som finns och det som görs, att hitta organiseringen kring frågan, för att skapa nya samarbeten och kunskaper.

Lärandesamtal i förskolan – ett perspektiv på förskolepedagogers lärande i arbete

En förstudie kring arbetet med lärandesamtal

Under perioden augusti – december 2018 genomfördes en förstudie kring arbetet med lärandesamtal vid två förskoleområden i Västerviks kommun. I studien deltog sex förskolor och fokus var riktat mot pedagogernas arbete. Syftet med studien var att beskriva förskolepersonalens erfarenheter av lärandesamtal som en arbetsuppgift genom vilken lärande kan diskuteras i relation till yrkesmässig utveckling. Med utgångspunkt i resultatet från förstudien förlängdes forskningsprojektet med ett år och just nu pågår analys av materialet för vidare arbete och utveckling kring det kollektiva lärandet bland förskolepedagoger.

Att tillgängliggöra forskning - Fyrorna

Ett projekt med fokus på att tillgängliggöra forskning

Syftet med projektet var att testa och utveckla en metod eller form för att tillgängliggöra forskning. Syftet har således varit att lära oss om hur vi kan planera, anpassa, utveckla, lära och undersöka hur elever i fjärde klass kan genomföra samhällsvetenskaplig forskning genom olika forskningslaborationer. Syftet var också att ge elever i årskurs fyra nya arenor för lärande och utveckling under sitt tema: Energi.

Att vara i sitt livs form

En studie om hur en ofrivillig uppsägning blir en vändpunkt i livet

Rapporten handlar om vad som händer individer, grupper och kanske till och med ett samhälle när en av ortens stora industrier och tillika arbetsgivare, lägger ner sin verksamhet. Detta är således berättelser om vad som händer människor när ett stort och dominerande företag på en mindre ort läggs ner. Hur upplevde de anställda detta och vad innebär det för deras fortsatta liv? Genom sju berättelser får vi i denna rapport ta del av hur människor på olika sätt tänkte, hanterade och planerade sin vardag när de drabbades av en ofrivillig vändpunkt i form av en oväntad nedläggning av arbetsplatsen. Sju personer, tidigare anställda på Electrolux i Västervik, delger oss läsare sina erfarenheter och genom detta får vi en större förståelse för hur en omvälvande händelse kom att forma deras fortsatta liv. Så här berättar en av de intervjuade på frågan om hen tror att hen fortfarande hade jobbat på Electrolux om det funnits kvar idag:

”Ja det tror jag, jag hade nog varit kvar. Jag trivdes. Jag gillade mitt jobb, arbetskamraterna och lönen. Ser man ur backspegeln så ser man ju att vi hade det jävligt bra det var mer fritt än vad jag har nu. Nu är jag ensam och måste ta mer ansvar och göra saker mer efter varandra på schema. Ingen att bolla med.”

Medvetandegöra normer och integrera jämställdhet inom högre utbildning

Ett intervenerande projekt om könsnormers effekt på studier

I den här rapporten får vi en bakgrund till jämställdhetspolitik och jämställdhetsintegration i Sverige generellt och Kalmar specifikt, men också en bild över hur dagens jämställdhet, eller rättare sagt ojämsställdhet, tar sig uttryck. Fokus för rapporten är könsbundna studieval. Unga kvinnor och män väljer redan på gymnasiet olika inriktningar på sina studier, vilket är ett mönster som kvarstår på högskole-/universitetsnivå. Detta i sin tur påverkar yrkesval. I rapporten får vi en teoretisk genomgång av områden såsom normer och genus samt hur detta tar sig uttryck i organisationer och organisationsförändring. Den teoretiska delen följs av en gedigen redovisning av det genomförda projektet vars syfte var att medvetandegöra, sprida kunskap och skapa hållbara strukturer som främjar jämställdhet inom högre utbildning och på lång sikt bidrar till att bryta könsbundna studieval.

Kommunikation för hållbar energianvändning i bostäder

En lokalproducerad forskningsrapport om kommunikationen mellan energibolag och hushåll

Med utgångspunkt i samhälls- och beteendevetenskaplig forskning har kunskap sammanställts om hur kommunikationen mellan professionella och hushållen kan utvecklas och stärkas för att skapa en hållbar energianvändning i bostäder. I studien har även intervjuer genomförts med personal vid Västervik Miljö & Energi AB (VMEAB) om hur de kommunicerar

med hushåll om energi- och miljöfrågor. Studien är ett samarbete mellan Högskolan Väst, Campus Västervik och VMEAB.

”Att nå ut – det är inte svårt. Men att nå ut så att folk läser, att folk tar åt sig och att folk förstår. Det är den absolut största utmaningen. Det är jättesvårt.”

Höjdpunkter från året som gått

- 1** Vi engagerar oss i Musikhjälpen 2018 för allas rätt att funka olika **2** I Stockholm på FoU Vårldsförståelse dialogmöte **3** 40 tioåringar bygger ett vetenskapligt torn **4** Presentation på Teknikcollege **5** Här är alla fyra på deras forskningsexamination **6** Social innovation konferens i Malmö **7** Öppet hus för högstadielärover för att visa hur vi gör och tillgängliggör forskning **8** Socialpedagogiskt nätverk på Campus Västervik

Framtiden

Vi arbetar i skrivande stund med uppbyggnaden av en licentiatmiljö. Detta ska bli en samlingsplats för unik forskning i norra Kalmar län. Ett tiotal licentiaterna ska forska med fokus på landsbygd, välfärdsfrågor, social inkludering och hållbarhet. Syftet med den nya forskarmiljön är att skapa och sprida kunskap om vår region för att möta olika utmaningar som finns här. Verksamheten är beräknad att starta i januari 2020. Just nu ligger åtta licentiatjänster ute att söka. Licentiaterna kommer att vara anställda på Campus Västervik (Västerviks kommun) men kopplade till forskarutbildningar vid nationella högskolor eller universitet. De geografiska områden som ska ingå i forskningen är kommunerna Hultsfred, Vimmerby och Västervik.

Forskarmiljön startar som en del av Campus i Småland 2030, ett projekt där Campus Hultsfred, Campus Vimmerby och Campus Västervik samverkar för att stärka kunskaps- och kompetensförsörjningen i regionen. Projektet har nyligen utrett hur behoven av kunskap och kompetens ser ut på arbetsmarknaden i de tre kommunerna, och det är dessa som kommande licentiat- och forskningsprojekt är sprungna ur. Exempel på forskningsområden inom licentiatmiljön blir barn och unga, hållbarhet och vård.

Utöver planeringen med licentiatmiljön arbetar vi även med att kartlägga och inventera hur de tre kommunerna Västervik, Vimmerby och Hultsfred arbetar strategiskt och strukturerat kring frågor om social hållbarhet. Vår ambition i detta är att skapa nya samarbeten med en förhoppning om att gränser mellan olika samhällssektorer kan suddas ut. För att nå dit arbetar vi med kreativa lösningar kring uppstart av olika FoU-projekt. Vi undersöker också hur vi kan ta detta arbetssätt vidare till arenor inom tillverkandeindustrin. Detta arbete kommer ytterligare att förstärkas under kommande år genom gästprofessor Tomas Beno som är professor i industriell produktion.

Att göra och tillgängliggöra lokalproducerad forskning och kunskap i den lilla landsbygdskommunen Västervik är verkligen häftigt, och unikt! Ingen annanstans finns det nämligen en kommunägd FoU-miljö som samarbetar med de främsta universitet och högskolor som passar just de lokala verksamheternas behov bäst. Västerviks kommun satsar verkligen på sin lokala utbildningsanordnare Campus Västervik och därigenom även på Campus Västerviks forsknings- och utvecklingsmiljö. Jag tror inte att de riktigt begriper själva hur bra detta är. Varför är det så bra då, och vad ska vi med en FoU-miljö till? I ett kunskapsintensivt och komplext samhälle behövs det utbildning och forskning, i stad och på landsbygd, den ska vara av hög kvalitet för att kunna kompetensförsörja nu och i framtiden. Vårt välfärdssamhälle behöver bildade individer som har förmåga till kritiskt och självständigt tänkande som har tillgång till kunskap och kompetens. Kunskap skapas i hela samhället, och detta behöver vi ta tillvara på! Men vi måste se till att göra detta hållbart. Hållbar utveckling är utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Referenser

KTH (2019) Hållbar utveckling [faktablad]. Hämtad 31 oktober 2019 från, <https://www.kth.se/om/miljo-hallbar-utveckling/utbildning-miljo-hallbar-utveckling/verktygslada/sustainable-development/hallbar-utveckling-1.350579>

SKL (2019) Vad gör kommunerna [faktablad]. Hämtad 31 oktober 2019 från <https://skl.se/tjanster/lattlast/vadgor-kommunerna.596.html>

CAMPUS
VÄSTERVIK

www.campusvastervik.se
campus@vastervik.se